

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΑΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΕΝ ΤΩ ΜΟΥΣΕΙΩ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ*

77

Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Καλλινίκου πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης Μελέτιον, δι' ἧς ἀνακοινοῦνται νέα καὶ διαβιβάζονται χαιρετισμοί. (Ἰούνιος. Ἔνευ ἔτους).

Ἀριθ. Χειρ. Μ. Η. 115. Ἐπὶ μακροῦ καὶ στενοῦ διφύλλου χάρτου κοινοῦ μὲ ὕδατινας γραμμὰς καὶ στοιχεῖα Α Ι, διαστάσεων $0,34 \times 0,12$ μ. Τὸ κείμενον εἰς τὴν πρώτην σελίδα. Ἐπὶ τῆς τελευταίας: «τῷ Πανσεβάσῳ μοι Δεσπότη ἀγίῳ Κρήτης κυρίῳ μοι κ(υρ)ίῳ Μελετίῳ Προσκυνητῶς Εἰς Κάνδιαν». Δι' ἄλλης χειρός. «ἔλαβον Ηἠ Ἰουνίου. Διατήρησις καλή.

τὴν πανσεβάστον μοι ἀγίῃ Θεοφιλίαν | ταπεινότητα προσκυνῶ
† τυχούσης ὠκαζίων διὰ τὰ ἀπόθι δὲν λείπω κατὰ τὸ | ἀπαραιτη-
τόν μου χρέος ἀπὸ τοῦ νὰ ἐρωτήσω καὶ αὐθις | περὶ τῆς δεσποτικῆς
μοι ὑγείας τῆς καὶ νὰ τῇ δηλοποιήσω | ὅτι κἀγὼ διὰ τῶν σεβασμίων
ἀγίῃς ἐδχῶν ὑγιαίω ἄ | χρι τοῦδε, καὶ ἐθροισκόμεθα εἰσέτι εἰς τὸν σα-
ράφ πασι | ὁ ἐφέντης μας μᾶς ἔδωσεν ἕνα σπῖτι εἰς τὸν ὄβρακὴν διὰ
νὰ καθήσωμεν, εἰς τὸ ὅποσον πηγαίνομεν | ἕως μεθαύριον, ὁ τόπος ὁ-
μως εἶναι ἐκεῖ πολλὰ στενός | καὶ θὰ στενωχωρηθῶμεν, πλὴν τί θὰ
κάμωμεν. |

τὴν κυριακὴν ἐλειτούργησεν ὁ Δεσπότης καὶ τόσον παρρη | σίαν ἐ-
κάμαμεν, ὥστε ὁμοίαζεν τοῦ καλοῦ καιροῦ. εἰς | αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἤλ-
θεν ἕν καράβιον ἀπὸ σμύρνης | λέγει καὶ ἀπὸ τὴν εἰρήνην ἐπιζομέ-
νην. τῆς ἄσπρης | θαλάσσης ὁμως τὴν ὑπόθεσιν θὰ τὴν διορθώσουν ἐν-
τός | ὀλίγου, καὶ περιμένουν καθεκάστην ἐδῶ τὴν τελικὴν διόρ | θω-
σιν. Δεσπότη μου πολλὰ λυποῦμαι διατὶ νὰ μὴν | ἦσθε ἐδῶ νὰ ἀλησμο-
νήσετε ὀλίγον τοὺς φόβους τοὺς ὁποίους | στοχάζομαι ὅτι νὰ ἔχετε τώ-
ρα εἰς τὴν ἐορτὴν πολλούς, | ἐδῶ ὁμως εἶναι τὸ ἴδιον καθὼς ἦτον καὶ
πρὸ τῆς ἐορτῆς | ὅλην τὴν ἡμέραν γυρίζομεν πρὸς χαιρετισμούς. ἐλπί-
ζομεν ὁμως ὅτι ἐντὸς ὀλίγου νὰ γενῆτε ὁμοιοπαθῶς εἰς | τοῦτο. τὸν
ἅγιον Ἀρχαδίας εὐλαβῶς προσκυνῶ. | τὸν οἰκονόμον καὶ παπᾶ ζαχα-
ρίαν ἀσπάζομαι, τὸν νικο | λάκην ἐπίτροπον καὶ σιὸρ δημητροάκην ἱα-
τρόν, καὶ χ' ἱατρόν | ὁμοίως, τὸν νικολάκην ἱατρόν καὶ μανολάκην

*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 301 τοῦ παρόντος τόμου.

ρουκούνι | τὸν παπᾶ Ἰωακείμ τοὺς διακόνους καὶ ἅπαντας τοὺς γνω-
στοὺς | ὁμοίως ἐξόχως δὲ τὴν κοκίνα μετὰ τῆς συνοδείας τῆς. | τὸν
τσανῆ ἐφένδη ἀκριβῶς χαιρετῶ καὶ ἐρωτῶ τὴν ὕ | γείαν του. γνωρίζω
δεσπότη μου ὅτι εἶναι ἀνάρμοστον | εἰς ἐμὲ τὸ νὰ τὴν γράφω περὶ τού-
των, πλὴν τὸ φιλοκά | γαθον τῆς γνώμης τῆς, καὶ ἡ πρὸς ἐμὲ εὐνοιά
τῆς μὲ | παρακινεῖ εἰς τοῦτο ὅθεν καὶ ζητῶ τὴν τούτου συγνώμην |
ταῦτα ἐν βία μένω δὲ τῆ δ' Ἰουνίου

ὄλος πρόθυμος

καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς

ἀρχιμανθροῦ τῆς καλλίνικος

78

Χρεωστικὴ ἀπόδειξις, ἥς ἐγγυητὴς ὁ Σητείας Μελέτιος. (Μάιος 1829).

*Αριθ. Χειρ. Μ. Η. 133. Ἐπὶ τεμαχίου ἀπλοῦ χάρτου, εἰς δύο ἐπτυγμέ-
νου διαστ. 0,17×0,125 μ. Διατήρησις καλή.

ἐκ τῆς παρούσης μου ἀποδείξεως δηλοποιεῖται ὅτι μένω χρεώστης
εἰς τὸν μουσταφᾶ | ἀγᾶ ἀμπελουζανὸ ἀπὸ τὴν ἐξαγόρασιν τῆς γυναικός
μου γρόσια ἐβδομήντα δύο | ἤγουν γρόσια 72 τὰ ὅποια ὑπόσχομαι νὰ
τὰ ἀποπληρώσω εἰς διορίαν ἡμε | ρῶν εἴκοσι μιᾶς, διὸ εἰς ἐνδειξιν
ἐδόθη ἡ παροῦσα μου ὁμολογία εἰς χεῖ | ρας τοῦ μουσταφαγᾶ.

1829 Μαῖου 12 :

Θεόδωρος χρουσόλης ἀπὸ χωρίον Χατρά
ὑπόσχομαι

- » ἀσὸν ἀγὰς σερελάκης μάρτυς
- » ἀροφαγὰς Χατζιγλάκης ἀπελουζανὸς μάρτυς
† ὁ Σιτείας Μελέτιος ἐγγυητὴς—

79

Ἐξωφλητικὸν γράμμα Μανουῆλ Σιγαλάκη ἐπὶ πωλήσεως οἰκίας, ἐπι-
βεβαιουῦντος τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης Μελετίου. (Νοέμβριος
1831).

*Αριθ. Χειρ. Μ. Η. 120. Ἐπὶ διφύλλου κοινοῦ χάρτου μὲ ὑδατίνας γραμ-
μάς καὶ σημεῖα διαστ. 0,22×0,32 μ. Τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος.
Διατήρησις ἀρίστη.

† ὁ Κρήτης Μελέτιος ἐπιβεβαιοῖ —

Διὰ τοῦ παρόντος ἀποδεικτικοῦ καὶ ἐξωφλητικοῦ γράμματος, δη-
λο | ποιῶ ὁ ὑπογεγραμμένος Σύζυγος τῆς καλῆς θυγατρὸς τοῦ ποτὲ
Μανουῆλ | σπυριδάκη, ὅτι ἔλαβον ἀπὸ τὰ ὄρφανὰ τοῦ μακαρίτου Νι-
κολάου Σπυριδάκη, Ἰωάννου, Γεωργίου, Στεφάνου, Ἐλένης καὶ Εὐ-

σεβείας, τὸν λογαριασμὸν | τοῦ πατρικοῦ τῆς ὁσπητίου, τὸ ὅποιον ὁ
 δῆθεις μακαρίτης Νικόλαος ἐπὶ ὅλη | σεν εἰς τὸν σουράπ ἀγὰ ἀρναουτο-
 γλοῦ διὰ γρόσια τέσσαρας χιλιάδας ἀριθ: 4000: ἃ | πὸ τὰ ὅποια ἐξο-
 δεύθησαν εἰς τὴν τότε τοπικὴν Διοίκησιν, διὰ τὰ ἐ | λευθερωθῆ καὶ τὰ
 μένη ἀκαταζήτητον ἀπὸ αὐτὴν τὸ ὁσπήτιον τοῦτο γρόσια | πεντακόσια
 ἀριθ. 500: καὶ ἔλαβον εἰς χεῖρας μου διὰ τοῦ Πανιερωτά | του καὶ
 σεβασμιωτάτου ἁγίου Κρήτης Κυρίου Κυρίου Μελετίου γρόσια τρεῖς |
 χιλιάδες καὶ πεντακόσια, ἀριθ. 3500: καὶ μένω τοῦ λοιποῦ ἐξωφλημέ |
 νος ἀπὸ τὰ ὄρφανὰ ταῦτα, διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τοῦ ὁσπητίου, | χω-
 ρὶς τὰ ἔχω τὸ δικαίωμα τὰ ἐνοχλήσω εἰς τὸ παραμικρὸν τοῦ λοι |
 ποῦ μήτε ἐγὼ, μήτε ἡ σύζυγός μου, ὡς πληρεξούσιος ἐπίτροπος αὐ-
 τῆς | τῆς ἄνω εἰρημένης συζύγου μου καλῆς, κατὰ τὸ πληρεξούσιον
 ἐγ | γραφόν τῆς, τὸ ὅποιον ἀνὰ χεῖρας μου ἔχω.

Εἰς ἐνδειξιν δὲ γέγονε τὸ παρὸν ἀποδεικτικὸν καὶ | ἐξωφλητικὸν
 γράμμα μου, ὑπογεγραμμένον παρ' ἐμοῦ ἰδιοχείρως | μαρτυρημένον
 παρὰ τῶν κάτωθεν τιμίων μαρτύρων, καὶ ἐπιβε | βαιωμένον παρὰ τοῦ
 Πανιερωτάτου ἁγίου Κρήτης Κυρίου Κυρίου Μελε | τίου, καὶ ἐδόθη
 αὐτοῖς, ἵνα ἔχη τὸ κῆρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν παντὶ | καιρῷ τότῳ καὶ
 κριτικῷ.

Ἐν Ἑρακλείῳ τῆν 3: Νοεμβρίου 1831

Πέτρος φιντικῆς μαρτιρὼ Μανουὴλ Σηγαλάκης οἰζυγος τῆς κα-
 λῆς θυγατρὸς τοῦ ποτὲ μαν(ολῆ) σπιριδάκν βεβεδ—

Παναγιώτης ορολογας μαρτης

Μανολάκης ρουκουνάκης μάρτυς

κοσταντηνος ἰζατηρακης μαρτηρας

80

Πρόχειρον γράμματος τῆς Συνόδου Κρήτης, δι' οὗ καθίσταται Ἐπί-
 σκοπος Μυλοποτάμου ὁ Ἀρχιμανδρίτης Καλλίνικος, καθοριζομέ-
 νων ἐν αὐτῷ τῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων αὐτοῦ. (Φεβρου-
 ἄριος 1832).

Ἀριθ. Χειρ. Μ. Η. 57. Ἐπὶ μεγάλου φύλλου χάρτου χονδροῦ καὶ μὲ λε-
 πτὰς ὑδατίνας γραμμάς, διαστ. 0,46×0,45 μ. Τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς πρώτης
 σελίδος προχείρως γεγραμμένον καὶ μὲ ἱκανὰς διαγραφὰς καὶ ἐπανορθώ-
 σεις. Ἐπὶ τῶν ὀπισθίων σελίδων μὲ ἄλλην κακογράματων γραφὴν καὶ
 πολλὰς διαγραφὰς πρόχειρον λόγου πρὸς τοὺς χριστιανοὺς περὶ μετανοίας
 καὶ ἐξομολογήσεως. Διατήρησις σχετικῶς καλὴ μὲ φθορὰς κατὰ τὰ ση-
 μεῖα πύξεως καὶ κατὰ τὰς παρυφάς.

Ὁ τῆς σωτηρίας ἡμῶν καθηγητῆς καὶ διδάσκαλος Ἰησοῦς Χρι-
 στὸς, ὁ θεάνθρωπος λόγος, δεῖγμα τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης καὶ γνώρισμα

ποιούμενος, τὸ τὰ αὐτοῦ λογικά πρόβata ποιμαίνειν πρὸς τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς ἐνετεί | λατο, καὶ δι' αὐτῶν ἀλληλοδιαδόχως πρὸς τοὺς μετὰ ταῦτα, καὶ θέσει καὶ τρόπῳ διαδόχους ἐκείνων γενησομένους. διὸ καὶ τῷ πρωτοκορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων Πέτρῳ, τρίτην τὴν ἐρώ | τησιν προετίνατο, δεικνὺς ἐν τούτῳ τὴν τῆς πνευματικῆς προστασίας ἐπίσκεψιν, ἀναγκαίαν τυγχάνουσαν τῷ ἡμετέρῳ γένει, καὶ τὸν τὴν ἐγχείρησιν τῶν λογικῶν αὐτοῦ προβά | των ἐμπιστευόμενον, ἱκανὸν εἶναι διεξάγειν αὐτὰ πρὸς νομάς σωτηρίους, καὶ μὴ τῷ νοητῷ λύκῳ, καὶ πολεμίῳ τῆς σωτηρίας ἡμῶν τιθέναι εἰς σπάραγμα. ὅθεν καὶ ποιμένας | ἐκείνους καλεῖ ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ λόγοις, τοὺς τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν προβάτων τιθέντας, καὶ ἑαυτὸν παράδειγμα τίθει, ὡς τοῦναντίον τοὺς ἀμελῶς καὶ ραθύμως διακειμένους πρὸς | τὴν ἐπιστάσιαν αὐτῶν μισθωτοὺς ὀνομάζει, καὶ οὐ ποιμένας ἀντικρως. εἰκότως οὖν ἡ τῆς ἱεραρχίας διακόσμησης, θεῖα τε ἐστὶ καὶ λέγεται καὶ πιστεύεται, καὶ ἡ τοῦ ἱεράρχου παρῶν | σία ἀναγκαία καθέστηκεν ἀπανταχοῦ, ὡς συνεκτικῶν καὶ παρεκτικῶν τῶν κατὰ ψυχὴν ὠφελούντων, καὶ συντεινόντων πρὸς Σωτηρίαν. ὥσπερ γὰρ σῶμα ἑτεροκίνητον ὄν, ψυχῆς δεῖται | τῆς αὐτοκινήτου πρὸς τὸ κινήθῃναι, ἧς ἀπούσης μένει παντάπασιν ἀκίνητόν τε καὶ ἀνενέργητον, οὕτως αἱ μὲν πολιτεῖαι, βασιλείαι χωρὶς, ἀτάκτως καὶ συγκεχυμένως πως φέρονται. | αἱ δὲ ἐκκλησίαι, Ἱεραρχίας δίχα, ἦτοι προσταίτου ἄνευ καὶ ποιμένος πνευματικῶν μένουσαι ἐπὶ πολὺ, οὐκ ἀσφαλῶς περὶ τὰ θεῖα, καὶ τὴν νομικὴν ἀκριβείαν διάγειν κα | ταναγκάζονται. ταύτη τοι καὶ ἀπροστατεῦτον διαμεινάσης τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Ἀύλοποτάμου, ἧς τε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερωτικῶς προϊσταμένου κῆρ Παρθενίου τὸ ζῆν ἐκμετροῦ | σαντος καὶ εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς διαβάνας, πεφρόντισκε καθ' ὄρειλὴν ἢ ἡμετέρα Πανιερότης ἀποκαταστήσαι ἐν αὐτῇ τὸν ἀξίως αὐτῆς προστησόμενον, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ διαμείνη χηρεύουσα. καὶ δὴ κυριαρ | χικῆ ἡμετέρα προτροπῆ καὶ ἀδεία, ψήφων κανονικῶν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο γενομένων ἐν τῷ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης μητροπόλεως πανσέπτῳ ναῶ τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου | ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὑπὸ τῶν παρευρεθέντων Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, τοῦ ἀκαδίας κῆρ Μαξίμου, τοῦ | Λάμπης κῆρ Νικοδήμου, καὶ τοῦ Πέτρου Κῆρ Λωροθέου, προκέκριται καὶ τῶν ἄλλων προτετίμηται ἐπὶ τῷ ἀναδεχθῆναι τὴν ποιμαντικὴν ἑξάβδον, καὶ ἀρχιερωτικὴν προστασί | αν τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Ἀύλοποτάμου, ὁ δοσιώτατος ἐν Ἱερομονάχοις κῆρ Καλλίνικος, ὁ καὶ χρηματίσας ἀρχημανδρίτης εὐδοκίμως ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῃ Μητροπόλει, | ὡς ταῦτα πάντα ἐν τῷ ἱερῷ τῶν ὑπομνημάτων Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως κατεστρωμένα καὶ κατησφαλισμένα τῆς τῶν ψηφισαμένων ἰδιοχειροῖς ὑπο-

γραφαῖς εἰσί τε καὶ φαίνονται, καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος προ-
 εναπεδέχθησαν, καὶ ἤδη προσεπικυρούμενα ἐπιβε | βαιοῦνται, ἃ τε νο-
 μίμως, καὶ κανονικῶς, καὶ κοινῇ διαγνώσει προαχθέντα. ἀνὴρ τίμιος,
 καὶ ἄξιος, καὶ θεοσεβῆς, σώφρων καὶ πρᾶος καὶ ἤπιος, σεμνὸς τὸν
 τρό | πον, καὶ τὰ ἤθη κόσμιος, καὶ φιλόκαλος, εὐλαβῆς καὶ χρηστό-
 βιος, συνετός, παιδείας τε καὶ μαθήσεως ἀποχρώντως μέτοχος περι-
 τὰς ἱερᾶς γραφάς, καὶ τὴν νο | μικήν ἀκριβείαν, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλη-
 σίας ἔθιμα ἱκανῶς ἐξηκοημένος, καὶ τοῦ κατὰ διαδοχὴν πιστοῦ λόγου
 καλῶς ἀντεχόμενος. ἐκ νεότητος αὐτοῦ τὸ ἀγγελικὸν ἡμφιασάμενος σχῆ-
 μα, καὶ τὰ | καθήκοντα πάντα διατηρήσας ἀπαράτρεπτα, εὐσεβεῖα συν-
 τεθραμμένους καὶ ἀμέμπτως πολιτευσάμενος, πείραν ἔχων ἱκανῆν, καὶ
 πρᾶξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, | ἃ τε δὴ παρ' ἀξιολόγοις ἀρ-
 χιερεῦσι, καὶ τίμοις γέρονσι διατρίψας, καὶ πιστῶς ἐξυπηρετήσας,
 καὶ τὰ προσήκοντα ἐκδιδαχθεὶς, καὶ διὰ τὰ ἐνυπάρχοντα αὐτῷ προτε-
 ρήματα, | καὶ τὴν ἀνήκουσαν ἱκανότητα δυνάμενος θεοῦ συναιρουμέ-
 νου ποιμάναι καλῶς καὶ θεοφιλῶς λαὸν χρηστοῦ περιούσιον, καὶ εἰς
 νομάς Σωτηρίους ποδηγεῖσθαι τῆς εὐαγγελι | κῆς χάριτος. τοιγαροῦν
 διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ τῶν συναδελφῶν ἐκλογῆς τῇ χάριτι τοῦ Πα-
 ναγίου καὶ Τελευταρχικοῦ Πνεύματος, ἀρχιερεῖα αὐτὸν ἐχειροτονήσαμεν
 | νόμιμον καὶ κανονικὸν τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Ἀύλοποτάμου, καὶ
 ποιμένα καὶ προστάτην ἀπεκατεστήσαμεν πνευματικὸν καὶ γνήσιον πά-
 σης τῆς ἐπαρ | χίας ταύτης, καὶ κύριον καὶ ἐξουσιαστὴν πάντων τῶν
 αὐτῆς κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων. ὀρεῖται τοίνυν ὁ διαληφθεὶς οὗτος
 θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀύλο | ποτάμου ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπη-
 τὸς ἀδελφὸς καὶ Συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν ταπεινότητος κτῆ Κιλλίνικος,
 διέπειν καὶ διοικεῖν ἀρχιερατικῶς τὴν Θεόθεν κληρωθεῖσαν | αὐτῷ
 Ἐπισκοπὴν ταύτην, καὶ χερσὶν ἀμφοτέραις ἐπιλαβέσθαι καὶ ἀντιλαβέ-
 σθαι αὐτῆς, καὶ πασῶν τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ ἐνοριῶν, ὡς γνήσιος
 αὐτῆς ποιμὴν | καὶ ἀρχιερεὺς, εὐλογεῖν τε καὶ ἀγιάζειν τοὺς ἐν αὐτῇ
 χριστιανούς, καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐκτελεῖν μετὰ τῆς τοῦ Ἱεροῦ
 Συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως. κληρικούς τε καὶ | ἀναγνώστας σφραγίζειν,
 μοναχούς καὶ μοναζούσας κείρειν, ἑποδιακόνους καὶ διακόνους χειρο-
 τονεῖν, καὶ εἰς τὸ τῶν πρεσβυτέρων προβιβάζειν ἀξίωμα. πνευματικὸς
 πατέ | ρας ἐγκαθιστᾶν δι' οἰκείου ἐνταλτηρίου, θείους ναοὺς καθιε-
 ροῦν ἐπὶ σταυροπηγίοις ἰδιοῖς, καὶ καταρτίζειν, καὶ ρουθετεῖν τὸν ἐν αὐ-
 τῇ χριστιάνων λαόν, τοὺς πάν | τας, ἢ τοὺς πλείονας κερδήσει κατὰ
 τὸν θεῖον ἀπόστολον, καὶ καρποῦσθαι καὶ λαμβάνειν, πάντα τὰ ἀνή-
 κοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα. καὶ δεσπόζειν
 καὶ ἐξουσιάζειν πάντων τῶν τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης πραγμάτων κινή-
 τῶν τε καὶ ἀκινήτων. ὡσαύτως δεσπόζειν καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἐκ | κλησιῶν

καὶ ἐνοριακῶν μοναστηρίων, καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀνέξεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἐκτελεῖν, ὅσα τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἀνήκει. Ὁ | φείλοσιν δὲ πάντες καὶ οἱ ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ ταύτῃ Ἐπισκοπῇ ἐντιμότεροι κληρικοί, εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς, δοσιῶτατοι Καθηγούμενοι τῶν Ἱερῶν μοναστηρίων, Ἱε | ρομόναχοί τε καὶ μοναχοί, τιμιώτατοι προσεστώτες καὶ γέροντες, καὶ τὸ λοιπὸν χριστεπώνυμον πλήρωμα ἀπονέμειν τῇ αὐτοῦ Θεοφιλίᾳ πᾶσαν τιμὴν καὶ εὐλάβει | αν, καὶ ὑπέκειν καὶ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ, ὡς πνευματικῶ αὐτῶν Πατρὶ καὶ Ποιμένι, μνημενεύειν τε (οἱ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου) τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ἐν πάσαις | ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις, ὡς νενομίσθαι. καὶ παρέχειν καὶ διδόναι αὐτῷ (οἱ πάντες) εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς, πάντα τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικά | εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα κύρι | α τε καὶ τυχερά, δηλαδὴ βοηθείας καὶ φιλοτίμου, κανονικά καὶ ἐμβαίτεια, γάμους καὶ πανηγύρεις, τὴν τοπικὴν ζητείαν, παρρη | σίας, προθέσεις, τσσαρακονταλείτουργα, καὶ ψυχομερίδια, καὶ εἴ τι ἄλλο σύνηδες τῷ τόπῳ καὶ νενομισμένον, καὶ συντρέχειν καὶ βοηθεῖν αὐτῷ ἐν πάσαις ταῖς | ἐκκλησιαστικαῖς αὐτοῦ χρείασι καὶ ὑποθέσει, καὶ κατ' ὁδὸν αὐτῷ ἀντιφέρεσθαι, ἢ ἐναντιοῦσθαι ἀτάκτως, ἢ γὰρ πρὸς τὴν αὐτοῦ Θεοφιλίαν γινῶ | μένη καὶ ἀποδιδόμενη τιμὴ καὶ εὐλάβεια, εἰς ἡμᾶς ἀναφέρεται, καὶ δι' ἡμῶν πρὸς θεόν, οὗ τύπον ἐπὶ γῆς ὁ ἀρχιερεὺς ἔσχηκεν. ὁ δὲ παρὰ | τὰ προστατόμενα πράττων, καὶ γνώμη στροβλῆ ἀντικεῖσθαι τῷ ἀρχιερεῖ αὐτοῦ θέλων, ἢ ἀντιλέγων, ἢ κατακρατῶν τῶν συνήθων αὐτοῦ δικαιωμάτων, | καὶ τὴν προσήκουσαν τιμὴν καὶ εὐλάβειαν ὑπακοὴν καὶ εὐπειθειαν μὴ ἀποδιδούς, ὁ τοιοῦτος ὡς ἀλαζών καὶ ἀδιάκριτος καὶ τῆς ἀγανακτήσεως τοῦ θεοῦ πειρασθήσεται, καὶ παρ' | ἡμῶν ἐπιτιμίαις βαρυντάτοις καθυποβληθήσεται.

ἐπὶ τούτοις οὖν ἅπασιν δέδοται παρ' ἡμῶν ἡ παροῦσα ἐκκλησιαστικὴ προᾶξις περιεκτικὴ πάντων | τῶν εἰρημείων τῷ διαληφθέντι Θεοφιλεστάτῳ Ἀύλοπιτάμῳ, τῷ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ Συνλειουργῷ τῆς ἡμῶν ταπει | νότητος κῆρ Καλλινίκῳ εἰς μόνιμον καὶ διαρκῆ τὴν παράστασιν.

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοσιοστῷ δευτέρῳ Σωτηρίῳ, κατὰ μῆνα φεβρουάριον.

81

Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνου πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης Μελέτιον, σχετικὴ μὲ τὸν διακανονισμὸν τοῦ χρόου αὐτοῦ ἐκ τῆς διαθέσεως τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος προκατόχου του. (Νοέμβριος 1832).

Ἄριθ. Χειρ. Μ. Η. 112. Ἐπὶ λεπτοῦ ἀπλοῦ φύλλου χάρτου μὲ ὑδατίναν

γραμμιάς, διαστ. 0,245×0,355 μ. Τὸ κείμενον ἐπὶ δύο σελίδων. Διατήρησις σχετικῶς καλή. Φθοραὶ κατὰ τὰ σημεῖα πτύξεως.

† Κωνσταντῖος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

† Ἰερώτατε μητροπολίτα Κρήτης ὑπέριτε καὶ ἔξαρχε ἐθρώπης, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἡμῶν ἂ | δελεῖ καὶ συλλειτουργὸν κὺρ Μελέτιε, χάρις εἴη σοι, καὶ εὐοχή παρὰ Θεοῦ. Ἰκανὸς ἦδη | παρῆλθε καιρὸς, ἐξ ὅτου δὲν ἐλάβομεν κἀνένα σου γράμμα, καὶ ἐσμὲν ἐν ἀπορίᾳ διὰ | τὴν τσαύτην σου σιωπὴν, μάλιστα, ἐν ᾧ σοὶ ἐγράψαμεν πρὸ καιροῦ νὰ φροντίσῃς νὰ ἀπο | στείλῃς τὰ πεγιάζια¹ διὰ νὰ ἔλλε[γχοῦν] αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐπισκοπικῶν σου χρεῶν καὶ τὰ διάφο | ρα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καιροῦ καθ' ὃν ἀνέλαβεν ἕκαστος τὴν ἐπισκοπήν. ὡσαύτως καὶ ὁ | σα ἐσύναξες ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ προκατόχου σου, καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ σιολήν, καὶ | τὸν πολύτιμον σταυρόν, ἅπερ ἔλαβες ἢ Ἰερότης σου, ἢ νὰ τὰ στείλῃς εἰς τὸ κοινόν, ἢ ἂν | θέλῃς νὰ τὰ κρατήσῃς διὰ λόγου σου, νὰ ἐμβάσῃς δι' αὐτὰ γρόσια ἐπὶ χιλιάδας καὶ πεντακοσίας. | περὶ τούτων πάντων, ἐν ᾧ ἔπρεπε πρὸ καιροῦ νὰ μᾶς ἀποκριθῆς ἀποτελεσματικῶς, οὐκ οἶ | δαμεν ὅπως παρατρέχεις τὸν καιρὸν μὲ σιωπὴν καὶ ἀδιαφορίαν, φαινόμενος εἰς τὰ πρὸς τὴν ἐκ | κλησίαν χρέη σου ἑλλιπής. ὅθεν ἅμα τῷ λαβεῖν τὴν παροῦσαν, σοὶ ἐπιτάττομεν ἐντόνως, | ἵνα βάλῃς εἰς πρᾶξιν πάντα, ὅσα καὶ προεγράφομεν, καὶ νὰ μᾶς ἀποκριθῆς ἀμέσως, | διὰ νὰ τακτοποιηθῶσι καὶ τὰ χρέη τῶν αὐτόσε ἐπαρχιῶν, νὰ λάβῃ δὲ καὶ τὸ Κοινὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ οἱ δανεισταὶ τὰ δικαῖά των ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ προκατόχου σου. Ἐπειδὴ δὲ ἦδη παρῶν | σιασθεὶς πρὸς ἡμᾶς ὁ ἀνεψιὸς καὶ κληρονόμος τοῦ μακαρίτου προκατόχου σου, καὶ ἀπαιτῶν τὰ | παρ' ἐκείνου δίκαια αὐτοῦ ἀπέδειξε διὰ καταστίχου ὅτι ἔχει ἐξωδευμένα διὰ τὸν μακαρίτην | γρόσια δυὸ χιλιάδας καὶ τριακό | σια, λέγει δέ, ὅτι ὁ μακαρίτης εἶχε καὶ ὁμολογίας μοναστηριακάς, | αἱ ὅποαι ὡς παρατηροῦμεν δὲν περιέχονται εἰς τὸ σιαλὲν παρὰ σοῦ καταστίχου, διὰ τοῦτο σοὶ παρα | γγέλλομεν, ὅπως πωλήσῃς διὰ μεζαίου², ὅλα τὰ τοῦ προκατόχου σου πράγματα, οἷον παιρι | κά³, φορέματα, στρωσίματα, καὶ λοιπὰ σκευή, ὅσα περιῆλθον εἰς χεῖρας τῆς Ἰερότητός σου, καὶ συνά | ξας τὴν ποσότητα αὐτῶν, καὶ τὴν δι' ὁμολογιῶν ποσότητα ἀκόμα μετὰ τῆς ἐν ταῖς εἰρημέναις ὁμολογίαις ταῖς | μὴ περιεχομέναις ἐν τῷ καταστίχῳ, νὰ ἀποδώσῃς εἰς μὲν τὸν αὐτόθι διατρέβοντα ἀδελφόν του γρόσια χίλια | ὡς σοὶ προεγράφομεν, εἰς δὲ τὸν ἐπιφέροντα τὴν παροῦσαν μας ἀνεψιὸν του Κωνσταντῖνον τὰ ὁ | σα δικαιῶται λαβεῖν παρὰ τοῦ μακαρίτου διὰ καταστίχου γρόσια 2300. τὰ δὲ ὑπόλοιπα νὰ ἀποστείλῃς ἂ | σφαλῶς καὶ ἐν τάχει ἐνταῦθα διὰ καθαροῦ καταστίχου τῆς ὅλης πο-

οἷτος τῆς περιουσίας, καὶ καθὼς σοὶ προε | γράφομεν, ἢ τὰ ἀρχιε-
ρατικά μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἢ τὰ γρόσια 7500:, διὰ νὰ πληρωθῶ-
σι καὶ τὰ εἰς | τὸ Κοινὸν καὶ ἀλλοχοῦ χρέη τοῦ μακαρίτου, καὶ τὰ πε-
ριτεύοντα νὰ διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς κληρονόμους | καὶ οὕτω γενομέ-
νων, νὰ εἰδοποιηθῆς καὶ ἡ ἱερότης σου περὶ τῆς γενησομένης διαιτή-
σεως, καὶ νὰ μένης | ἡσυχος καὶ ἀκαταζήτητος περὶ τούτων, καὶ ἡ ἐκ-
κλησία ἀνεόχλητος. ἀναμένομεν τοί | νυν ἀνυπερθέτως νὰ ἀπολογηθῆς
καθαρῶς περὶ πάντων χωρὶς νὰ μετέλθης | τοῦ λοιποῦ μήτε ἀδιαφο-
ρίαν, μήτε τὴν συνήθη σιωπὴν, ἐπειδὴ ἡ ἀργοπορία τῆς ἀ | ποκρί-
σεώς σου προξενεῖ συνεχεῖς ἐνοχλήσεις, ἐξ αἰτίας τῶν γινομένων ἀπαι-
τήσεων | τῶν χρεῶν τοῦ μακαρίτου, ἀπερὲν μὴ λάβωσιν αἰσίαν ἔκ-
βασιν διὰ τῆς ὑπαρ | κτῆς περιουσίας του, ἔσονται εἰς βάρος σου, ταῦ-
τα πρὸς πληροφορίαν σου· ἐπὶ τούτοις, πρὸς | ταῖς δόσεσιν ὅπου σοὶ
λέγομεν ἄνω νὰ κάμης, καὶ νὰ δώσης προσέει καὶ εἰς τὴν δοῦλαν ἀδ-
τῶν ἀννέταν | γρόσια 350: ὀφειλόμενα αὐτῇ διὰ χρεωστικῆς ὁμολογίας
τοῦ μακαρίτου. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις | εἴη μετὰ τῆς Ἱερότητός σου

αὐλβ' νοεμβρίου α'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χ[ριστ]ῶ ἀδελφός

Ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν πραγμάτων τοῦ | μακαρίτου προκατό-
χου της, ἃς συμπαραλάβη καὶ τὸν ἡμέτερον μελχισεδέκ.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

¹⁾ Μπεγιάζια = ἄσπρα τουρκ. ὄνομασία.

²⁾ Διὰ πλειοδοσίας.

³⁾ Μπικικικά = χαλκὰ σκεύη.

82

Ἐπιστολὴ τοῦ Γεροκυρίλλου πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης, δι' ἧς
ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ του ἐπὶ τῆς ἀναιορθοδόξου προπαγάνδας
τῶν μελλόντων νὰ καταπλεύσουν Λουθηροκαλβινιστῶν ἢ Εὐαγγε-
λικῶν. (Ἐπρίλιος 1833).

Ἄριθ. Χειρ. Μ. Η. 123. Ἐπὶ διφύλλου χάρτου διαστ. 0,32×0,215 μ. μέ-
θυτινας γραμμὰς καὶ πιλίσκους. Τὸ κείμενον μικρογράμματον ἐπὶ τῆς
πρώτης σελίδος. Διατήρησις καλὴ πλὴν φθορᾶς εἰς σημείον τι πτύξεως.

Ὁ χριστὸς ἀνέστη

Τὴν ἡμέτερον θεοπόβλητον, καὶ θεοφροῦρητον πανιερότητα ταπει-
νῶς προσκυνῶν, τὴν χαριτόβρυτον, καὶ ἱεράν αὐ | τῆς δεξιάν πανευλα-
βῶς κατασπάζομαι.

† Ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς διαφυλάτ-
τοι, καὶ περιέποι αὐτὴν ἐν ἄκρα ὑγιείᾳ καὶ Πνευματικῇ | Σοφίᾳ, ἀνω-

τέραν παντός ἀπενυκταίου συναντήματος ἐν μακροβιότητι πρὸς οἰκοδομήν τοῦ χριστιανώμου πληρώματος, καὶ πανεὺ | φρόσυνον ἀγαλλίασιν.

Γνωστὸν ἔστω τῇ ὑμετέρᾳ πανιερότητι, ὅτι τινὲς ψευδοπροφῆται, καὶ ψευδοδιδάσκαλοι, ψευδαπόστολοι καὶ ψευδοφιλόσοφοι, πρὸ | θρονοῦ τοῦ Ἀντιχρίστου, λαοπλάνοι καὶ θεήλατοι, Σκευὴ κατηρητισμένα εἰς ἀπώλειαν μέλλουσιν ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐκπλεύσωσιν | εἰς τὴν θεοφροῦρητον Νῆσον ταύτην, καὶ Ἐπαρχίαν της, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν κἄν | ὅ,τι πονηρὸν ἀγώγιμον τῆς κακοδόξου αἰρέ | σεώς των δυσευβείας καὶ κακοηθείας των ἔνθεν μὲν ὁ Δεσπότης χριστὸς διαμαρτύρεται ἡμῖν λέγων, «προσέχετε ἀπὸ | τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶν λύκοι ἄρπαγες, ἔνθεν δὲ | ὁ Πρωτοκορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος καὶ Παῦλος, ἐξ ὧν ὁ μὲν λέγει, «ἐγένετο καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν | ἡμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις», ὁ δὲ οὐρανοβάμων Θεόσοφος Παῦλος, «βλέπετε, λέγει, μήτις | ἡμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς Κενῆς Ἀπάτης, καὶ Φιλοσοφίας κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰ Στοιχεῖα | τοῦ Κόσμου καὶ οὐ κατὰ χριστόν».

Οὗτοί εἰσι, πανιερώτατε Δέσποτα, οἱ περιάγοντες τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν νὰ κάμωσιν ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅ | ταν γένηται ποιοῦσιν αὐτὸν υἱὸν Γεένης, διπλότερον αὐτῶν· οὗτοί εἰσιν, οἱ παρομοιάζοντες τάφοις κεκοιναμένους, | οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὠραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμονσι ὁστέων νεκρῶν, καὶ πάσης ἀκαθαρσίας· τοιουτοτρόπως καὶ οὗ | τοι ἔξωθεν μὲν φαίνονται τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι τάχα χρηστολόγοι, φιλόκαλοι, φιλάδελφοι, ζηλωταὶ τῆς πίστεως, καὶ | διδάσκαλοι τάχα τῶν ὀρθῶν δογμάτων, ἔσωθεν δὲ ἄδικοι, βλάσφημοι εἰς τὴν θεῖαν μεγαλειότητα· καὶ γὰρ ὁ πα | ραβαίνων, καὶ μὴ μένων τοῖς θεοπεσίους ὄροις τῶν Θεοφόρων Πατέρων τῶν ἐπὶ Συνόδων, ταῖς Σεπταῖς Ἄ | ποστολικαῖς Παραδόσεσιν, ἤγουν ἐν τῇ Διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει. «ὁ μένων γὰρ ἐν τῇ Διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, | οὗτος καὶ τὸν πάτερα καὶ υἱὸν ἔχει». κατὰ τὸν θεολόγον Ἰωάννην τὸν ἐπιστήθιον.

Οὗτοί εἰσιν ὑποκριταί, θεοκάπηλοι, Μισόχριστοι, ἢ μᾶλλον Ἀντίχριστοι, ἀρνηταὶ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, οὗ | τοί εἰσιν οἱ λεγόμενοι λουθηροκαλβῆνοι¹, οἱ ἐπονομαζόμενοι μὲν Ἐὐαγγελικοὶ (ἀντιφερόμενοι δὲ τῇ ἀληθείᾳ, φέρον | τες μεθ' ἑαυτῶν σοροὺς διεφθαρμένων, καὶ κακοδόξων βιβλιαρίων, καὶ δωρεὰν τοῖς πᾶ(σιν) αὐτὰ διανέμοντες πρὸς διαφθο | ρὰν καὶ ἀνατροπὴν πάσης ἡλικίας, καὶ τάξεως· ἅτινα ἀντιβαίνουν τῇ ἀγίᾳ ἡμ(ῶν χριστιανι)κῇ καὶ Ἀποστολικῇ καὶ Ἀνατο | λικῇ Ἐκκλησίᾳ, πῆ μὲν διὰ τούτων ἀφαιροῦντες ἀπ' αὐτῆς, πῆ δὲ προσθέτοντες·... δὲν ἐπιδέχεται ἡ ἀμώμη | τος ἡμῶν πίστις, παν-

ιερώτατε Δέσποτα, μήτε ἀφαιρέσιν, μήτε πρόσθεσιν· εἰδὲ καὶ γένη(ται) προσθαφαιρέσεις, ἀτελεῖ | τὴν τελειοτάτην ἡμῶν πίστιν ἐποιήσαμεν.

Ὅθεν εἴτις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν Διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνεται εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐ | τῷ μὴ λέγητε κατὰ τὸν Θεολόγον. ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς ποιηροῖς, τὸν τοιοῦτον | ἐξώσατε ὅσον τάχος, ροπάλοις, καὶ πασάλοις, καὶ λίθοις καίοντες τοὺς θεοκαταράτους, καὶ λιμεῶνας, ὡς ποιμὴν ἀληθῆς | τῶν λογικῶν προβάτων· μὴ οἱ λοιμοὶ οὗτοι κάταμολύνουσι τὰς ἀπαλὰς τῶν νέων ψυχὰς, καὶ τὰς ἀκάκους, καὶ ἀπλοῦκὰς | διαθέσεις τῶν Ἀδελφῶν μας διὰ τῶν δυσεβῶν Δογματίων, ὅτι τὸ κακὸν τοῖς πᾶσιν ἐνζήλωτον ὅπου λοιπὸν κατανόησε | τε, ὅτι λυμαίνουσιν, νὰ τοὺς ἐξοστρακίζετε ἀμέσως, παρακαλῶ τὸν Δεσπότην μου.

Ἄν ἡμῖν ὑγιῆς καὶ οὐχὶ κληνῆρης, ἔπρεπε νὰ συναγωνισθῶ εἰς τὸν ἱερόν τοῦτον Ἀγῶνα περὶ τῆς ἀγίας ἡμῶν πίστεως, ἀλ | λὰ τὸ ὑπέρ κεφαλῆς γῆράς μου μὲ καταιυραννεῖ, καὶ μὲ κάμνει ἀνίκανον, καὶ ἀσυντελεῖ. ἀλλ' εὔχου ἵνα διὰ τῶν πανιέρων αὐτῆς | καὶ ἐπιπροσδέκτων Δεήσεων ὁ κύριος μὲ ὑποδεχθῆ, καὶ μὲ ἀναπάσῃ εἰς τὰς Μονὰς τῶν Ἀγίων του.

Αἱ δὲ θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχαὶ εἶησαν ὑμῖν φιλακτήριον
 ,αωλγ Ἀποιλίου κε' ἀπὸ Πάρου
 Τῆς ἡμετέρας θεοπροβλήτου Πανιερότητος πνευματικὸν τέκνον
 ὁ Ἀμαρτωλὸς Γεροκύριλλος

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ι Σ

1) Δύο ἄλλα ἔγγραφα σχετικὰ μὲ τοὺς Λουθηροκαλβινιστὰς ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ «Κρητικὰ Χρονικά», Β' σ. 300 καὶ 304.

83

Ἐπιστολὴ τοῦ τούρκου Ἀρχιστρατήγου τῆς Κρήτης Μουσταφᾶ Πασᾶ πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης Μελέτιον σχετικὴ μὲ ἀπατεῶνας, δῆθεν ἀπεσταλμένους τοῦ Χριστοῦ. (Μάιος 1833).

Ἀριθ. Χειρ. Μ. Η. 171. Ἐπὶ διφύλλου λεπτοῦ χάρτου μὲ ὕδατινας γραμμάς καὶ σημεῖα (πυλίσκους καὶ μονόγραμμα ἐν κύκλῳ) διαστ. 0,325×0,22 μ. Τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος. Εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τουρκικὴ ἐπιγραφή καὶ ἑλληνικὴ «πρὸς τὸν μητροπολίτην Κρήτης. Κάνθαν». Διατήρησις ἀρίστη.

Ὁ σερασκέρης¹ πάσης κρήτης!

«Πρὸς τὸν κύριον κύριον Μελέτιον μητροπολίτην Κρήτης | ἐρωτοῦμεν τὸ χατήρι σας².

» πληροφοροῦσθέντες ἀπὸ ἑνα γράμα παρὰ τοῦ ὄσουμάν βαιῖ μουχα | φεῖζης³ τοῦ μεγάλου κάστρου⁴, διὰ τὴν ὑπόθεσιν ὅπου ἔγνηεν εἰς

τὴν ἐπαρχίαν αγ· | βασίλι. μετὸν νᾶβγῆ ἕνας ρομέως καὶ νὰ λέγη τῶν
 χορισθηνῶν, τοπὸς εἶτον | ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν χοριστόν, καὶ ἔλεγε
 ἕνα καὶ αλο τον ἀνθρωπον, λοι | πὸν φαινεται νᾶητιον ἕνας φρειτηνές⁵,
 διατὰ γελὰ τὸν λαὸν νὰ πέρνη γρόσα |

» κατατὴν ἀπόκρησσην καὶ το ταχορι⁶ οπου ἐδώσεται εἰς τὸν ὄσου-
 μᾶν μ | πέη, μουαρσεν καὶ τὸ κάμαμεν μεγάλον χάζη⁷. Ἐπηδῆ καὶ
 δὲν θέλωμεν | να γήνονται ἐτζη τούμπάρες⁸ ἀπάνο εἰς τὸν τοπον μας.

» σὰς λέγωμεν ὁμος καθὸς ὅπου τὸ ἐγνωρίζεται ὅτι· εἶτον μίαν
 ἀνά | κάτοσης εἰς τὸν λαὸν καὶ ὄχοι να ἦναι ἐκθεοῦ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα
 διατούτο | θέλωμεν ναγενῆτε μουκαέτηδες⁹ εἰς τονατο πληροφορίσε του
 λαου, ὅπου | νατο αγιατήσουν¹⁰ τοπὸς ἦτον αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος ἕνας
 κατεργάρος | καὶ ἐπολέμαν νὰ πλανέση τὸν κόσμον διανατουδήδου
 παράδες.

» ἔπηδῆ καὶ εἰς τὴν κισασαμον εἰς χορίον μεσόγια ἐγγηεν τὸ ὄμιον
 | ἀπὸ ἕνα βοσχὸ καὶ μίαν γηνέκα καὶ ἔλεγον καὶ αὐτῆ τα εἶδια λόγια |
 καὶ ἐγελοῦσαν τὸν λαὸν καὶ τὸν ἐπέγρασιν γρόσα, καὶ ἐβγήκε ὁ δε-
 σπὸ | τῆς κιδονίας καὶ οἱ ληποὶ παπαδες ταβατζήδες τος¹¹, καὶ ἐστίλαν
 καὶ τοῦς | ἐφεραν καὶ τους ἐξεταξαν μεμαρτηρίαν ὅτι εἶτον φεν | δο-
 προφήτες διανα μαζώνουν παράδες. καὶ ἐτζη τοὺς ἐβα εἰς τορῆστος¹² |
 δια να τοῦς πεδεύσουν καθὸς τους πρόπη. λοιπὸν ὅς θοριται καὶ εἶναι
 εὐλογω | δόσετε τὴν ἡδησιν ὅπου να το καταλαβῆ ὄλος ὄλαὸς τῶν χοι-
 σθηα | νῶν ὅπου ναμὶν πηστεύουν ἀληφορὰ ἀπὸ αὐτὰ ταλώγια, καὶ
 οχι αλον

» ἐν το χορίον χούμεργζάκο τουμεροαμπέλου : τὴν 25 : μαῖω : 1833

Μουσταφα Πασας¹³

(Γ. Σ. Μουσταφᾶ)

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

- 1) Ἀρχιστράτηγος. Ἐνταῦθα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ.
- 2) Περὶ τῆς ὑγείας σας.
- 3) Οὕτω ἐπιτιλοφοροῦντο οἱ διοικηταὶ ὠχυρωμένης πόλεως.
- 4) Παλαιὰ ὄνομασία τῆς πόλεως Ἡρακλείου.
- 5) Πανοῦργος, ταραχοποιός.
- 6) Γραπτὴ ἢ προφορικὴ ἔκθεσις ἢ ὁμολογία.
- 7) Ἠδχαριστήθημεν.
- 8) Ἄγνω τὴν σημασίαν. Ἴσως λέξις ἀλβανικὴ δηλοῦσα δόλον, ἀπάτην.
- 9) Νὰ φροντίσητε.
- 10) Νὰ τὸ ἐννοήσουν.
- 11) Ἐνάγοντες, ἀντίδικοι.
- 12) Εἰς τὴν φυλακὴν.
- 13) Πρόκειται περὶ τοῦ καθ' ὅλην τὴν αἰγυπτιακὴν κατοχὴν τῆς Κρήτης (1828—1841) διατελέσαντος Γεν. Διοικητοῦ τῆς νήσου, τοῦ γνωστοῦ ὡς Γκιρι-
 τλῆ (Κρητικοῦ) Μουσταφᾶ Πασᾶ.

Ἐπιστολὴ τῆς Ἐφορικῆς Κάσσης πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης Μελέτιον, σχετικὴ μὲ τὸν διακανονισμὸν τῶν χρεῶν του. (Ὀκτώβριος 1833).

Ἄριθ. Χειρ. Μ. Η. 156. Ἐπὶ διφύλλου λεπτοῦ χάρτου μὲ ὑδατίνας γραμμάς καὶ σημεῖα (γράμματα C N καὶ κυαθίδια) διαστ. 0,21×0,31 μ. Τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος. Ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος «τῷ πανιερωτάτῳ καὶ ἐν χριστῷ ἡμῖν λίαν ἀγαπητῷ καὶ περιποθητῷ ἀδελφῷ, ἀγίῳ Κρήτης, Κυρίῳ Μελετίῳ. Ἀσπασίως». Δι' ἄλλης χειρὸς «ἐλήφθη τῇ κδ' ὀβρίου». Διατήρησις μετρία: Φθοραὶ ἐξ ὑγρασίας κατὰ τὰ σημεῖα πτύξεως καὶ τὴν παρυφήν.

» τὴν περισοπούδατον ἡμῖν πανιερότητά της ἀδελφικῶς ἐν κυρίῳ κατασπαζό | μενοι ἡδιστα προσαγορευόμεν.

Ἰ κομισάμενοι μετὰ περιχαρείας σήμερον παρὰ τοῦ ὧδε παραγενομένου κυρίου Ἄλε | ξάνδρου κατὰ Μιχαλάκη τὸ ἀπὸ δης τοῦ λήξαντος (σ(επτεμ)βρίου μηνὸς σεσημειωμένον | ἐράσμιον ἀδελφικὸν ἀντὶς γράμμα, καὶ πληροφοροῦθέντες δι' αὐτοῦ τὴν ἐφε | τὴν ἡμῖν ἀγαθὴν ὑγίειαν της, ἡσθημεν. ἔγνωμεν δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἄ | ναφερόμενά της, ὅτι παραλαβοῦσα τὰ προσταλέντα ἔγγραφα τῶν χρεῶν | ἀντὶς τε καὶ τῶν ἐπισκόπων της, διὰ τὰ περιγραφόμενα αἴτια ἀνέβαλε τὴν | ἀπάντησίν της μέχρι τοῦδε, καὶ ἐξαιτεῖται ἡδὴ καθὰ καὶ ἰδιοχ(είρως) πρὸς τὸν πανα | γιώτατον ἡμῶν δεσπότην, ὅπως γένηται ὕψους εἰς τὰ διάφορα τῶν χρεῶν, | δι' οὗς λόγους ἐπιφέρει, καὶ ἐν ταυτῷ ἐμβιβάζει γροῖσια δεκαεπτὰ χιλιάδας καὶ πεν | τακόσια διὰ πολιτίης της εἰς βάρος τοῦ αὐτοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου, ἐν προθεσμίᾳ | εἴκοσι καὶ μιᾶς ἡμέρας μετὰ τὸ φθάσιμον αὐτοῦ, ὅτε συνελθόντων, τὰ μὲν | τρεῖς χιλιάδες γροῖσια, θέλει μετροῦθῶσι τῷ ἀδελφῷ ἀγίῳ κιοστιεντηλίῳ μετὰ τῶν διαφό | ρων των τῶν πέντε χιλιάδων ὁμολογιῶν του, τὰ δὲ λοιπὰ θέλει χρησιμεύσω | σιν εἰς τὰ ἐπισκοπικὰ χρέη, ἕως συναχθῶσι καὶ τὰ λοιπὰ παρ' ἐκείνων. | τῷ ἀποκρινόμεθα γοῦν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅτι περὶ μὲν τῶν περὶ διαφό | ρων αἰτήσεώς της ἀκολούθως συσκεφθέντες μετὰ τοῦ παναγιωτάτου δεσπότην θέλει [τὴν] | ἰδεάσωμεν, ὃ ἐὰν ἀποκριθῆ. ἐπὶ τῆς πολιτίης της δὲ τῇ πληρο[φοροῦ] | μεν ὅτι ὑπεδέχθη αὐτὴν ὁ κομιστὴς τῶν γραμμάτων της διαληφ[θῆ]εις κῆρ] Ἀλέξανδρος, καὶ ἀτζε-τάρησεν ἅμα, ἀλλὰ μεθ' ἡμέρας θέλει με | τρήσει τὸ ποσὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἐξοφλήσας λάβῃ ταύτην εἰς χεῖρας του, καὶ [τό | τε] θέλει ἀκολουθήσωμεν κατὰ τὸ γράφειν της. περὶ δὲ τῶν διαφορῶν της ἐπι | σκοπῆς Σιτειᾶς εἶδομεν, ὅτι μέχρι τοῦ λ' οὗ ἔτους ἔχει πληρωμένα. ταῦτα πρὸς τὸν | μακαρίτην προκάτοχόν της, διὸ καὶ θέλει προνοήσῃ, ἵνα ζητήσασα παραλά | βῃ ταῦτα, ὅσα καὶ ἂν ὧσι πληρωμέ-

να, καὶ ἀπὸ τῆς περιοσίαις τοῦ μακαρίτου, καὶ πα | ρὰ τῶν συγγενῶν
του, καθότι οἱ δανεισται καὶ λαβόντες τι παρ' ἐκείνου, γνωρίζου | σι
τὴν πανιερότητά της καὶ εἰσὶν εἰς βάρος της πάντοτε. ταῦτα μὲν ἀδελ-
φικῶς | εἰς ἀποκρισὶν της. μένομεν δὲ αὐλγ' Ὀκτωβρίου α'

τῆς πανιερότητός της, ἀγαπητοὶ ἐν χ(ριστ)ῷ ἀδελφοί, ἐπιστάται τῆς
ἐφορικῆς Κάσσης.

† ὁ Καισαρείας Παῖσιος

ὁ δέροντων Νικηφόρος

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ι Σ

1) Ἐκαμε ἀποδεκτὴν (ἐκ τοῦ ἰταλ. accettare).

85

Ἐπιστολὴ τῆς Ἐφορικῆς Κάσσης πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης Με-
λέτιον, σχετικὴ μὲ τὸν διακανονισμὸν τῶν χρεῶν αὐτοῦ καὶ τῆς
Ἐπαρχίας Ρεθύμνης. (Ὀκτώβριος 1833).

Ἀριθ. Χειρ. Μ. Η. 160. Ἐπὶ διφύλλου λεπτοῦ χάριτου μὲ ὕδατινας γραμ-
μὰς καὶ σημεῖα ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω, διαστ. 0,31×0,215 μ. Τὸ κείμενον ἐπὶ
τῶν δύο πρώτων σελίδων. Ἐπὶ τῆς τελευταίας: «τῷ πανιερωτάτῳ καὶ ἐν
χ(ριστ)ῷ, ἡμῖν λίαν ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ἀγίῳ Κρήτης, Κυρίῳ Μελέτιῳ, ἀσπα-
σίως». Δι' ἄλλης χειρὸς: «Ἐξ κάσσης ἐλήφθη τῇ ιθ ββρίου». Διατήρησις
καλή.

τὴν περιπόθητον ἡμῖν πανιερότητά της ἀδελφικῶς ἐν κ(υρί)ῳ κα-
τασπαζόμεθα

† πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀποκρινόμενοι εἰς τὸ ἀπὸ δης 7βρίου
ἀδελφικόν της, ἔδηλο | ποιήσαμεν αὐτῇ τὴν παραλαβὴν τῆς ἐσωκλείστου
πολίτῆς της τῶν γρ(οσίαν) 17500: | εἰς βάρος τοῦ κυρίου Ἀλεξάν-
δρου κατὰ Μιχαλάκη, καὶ τὴν ὑποδοχὴν αὐτῆς πα | ρὰ τοῦ ἰδίου.

ἤδη δὲ ἐπερευνοῦντες τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ἀγαθὴν ὑγίειαν της, | δηλο-
ποιοῦμεν αὐτῇ, ὅτι ἐπειδὴ καὶ τὸ κοινὸν τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ἔχον
| λαμβάνειν διάφορα τῶν εἰς αὐτὸ περιελθουσῶν δημευμένων ἐπισκο-
πικῶν της ὁμο | λογίων, ὡς τῇ δηλώθη πρὸ καιροῦ διὰ τοῦ περικλει-
σθέντος ἰδιαιτέρου καταστίχου | αὐτοῦ, βιάζει ἤδη τὴν Κάσσαν, καὶ ὅσοι
εἶχον ὁμολογίας μαθόντες ἢ | δη τὴν γενομένην προᾶξιν τῶν διαφόρων,
ἐγκείμενοι βιαίως, ἀπαιτοῦσι τὰ τό | σον αὐτῶν δίκαιά των, τὰ δ' ἐμ-
βασθέντα μέχρι τῆς ὥρας οὐκ ἐξικνοῦσι, | διὰ τοῦτο εὐρόντες πρόσφο-
ρον μέρος τὸν τιμιώτατον κύριον Γεώργιον ἀποστολί | δην, πρὸς ὃν
ἔχει ορδινά της¹, ἐλάβομεν ἐπὶ μετρητοῖς παρ' αὐτοῦ γρόσια | δέκα χι-
λιάδες ἦτοι Νο 10.000, καὶ ἐξεδώκαμεν ἰσόποσον ἀπὸ καὶ βαν | πόλι-
τζάν μας εἰς ὀρδινίαν τῆς τιμιότητός του, καὶ εἰς βάρος τῆς ἀγάπης
της, | διὰ νὰ πληρῶσῃ τὰς δέκα χιλιάδας καὶ μετὰ τοῦ ἀζίου² αὐτῶν

πρὸς τέσσαρα γρόσια | τοῖς ἑκατὸν γρόσια τετρακόσια, ὅλα ὁμοῦ γρόσια
 δέκα χιλιάδες καὶ τετρακόσια μεθ' | ἡμέρας ἕνδεκα τῆς ἐμφανείας τῆς,
 προθυμουμένη, ὅπως ὑποδεχθῆ | εἰοίμως αὐτήν, καὶ ἐν τῇ διορίᾳ ἐξο-
 φλήσῃ ἐντίμως κατὰ τὴν τρέχουσαν | αὐτόθι τιμὴν τῆς μονέδας εἰς φλω-
 ρία εἰκοσάρια. ἐν ταυτῶ θέλει προθυ | μοποιηθῆ ἀναγκαίως, ἵνα ἐμ-
 βάσῃ καὶ τὰ λοιπὰ χρέη κατὰ τὸ προσταλὲν | πιλάντζον τῆς, καθότι ὡς
 εἴρηται, ἡ Κάσσα ἀδιακόπως πληρώνει χρέη | ἐπισκοπικά τῆς, ὡσαύ-
 τως νὰ ἀποστείλῃ ἐξ ἁπαντος καὶ τὴν καταγραφὴν | τῶν εἰς τὰ αὐτόθι
 εὐρισκομένων ὁμολογιῶν ἐπισκοπικῶν τῆς καὶ τὰ νοῦμε | ρα καὶ ὀνό-
 ματα, καὶ ποσότητος αὐτῶν, καὶ νὰ τὰς ἀποστέλλῃ, διὰ νὰ | ἀλλάζων-
 ται, παρατηροῦσα εἰς τὸ κατὰστίχον τῶν δημευθειῶν, ἵνα μὴ | ὧσιν
 ἀπὸ ἐκείνας. θέλει δὲ ἠξεύρῃ, ὅτι ἐν ὄσῳ δὲν ἰδεῖσῃ | περὶ τῶν εὐρι-
 σκομένων αὐτόθι ὁμολογιῶν τὴν Κάσσαν, ὑπόκειται νὰ | πληρῶνῃ τοὺς
 δεδουλευμένους καὶ δουλευθησομένους τόκους πρὸς τὴν Κάσσαν, | ὅθεν
 ἀνάγκη πᾶσα νὰ κάμῃ ἀκριβεστάτην ἐξέτασιν περὶ αὐτῶν, | καὶ φανε-
 ρώσῃ μὲ πρῶτον διὰ κατὰστίχον, πόσων ποσοτήτων ὁμολογίαι εἰσὶν |
 αὐτόθι ξηαιρουμένων τῶν δεδημευμένων, διὰ νὰ ἐκπίπτωνται τὰ διὰ |
 φορα τούτων ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ ἀποσταλέντος πιλάντζου τοὺς χρέους
 | τῆς, ὡς πληρωθησομένου παρ' αὐτῆς αὐτόθι, ὡσαύτως νὰ ἀπο | στεί-
 λῃ καὶ τὴν καταγραφὴν τοῦ χρέους τῆς ἐπαρχίας θεθύμνης, ὡς | ἀγνώ-
 στου ὄντος ἐνταῦθα εἰς τοὺς κώδικας τοῦ Κοινοῦ, καὶ πόσον χρέος |
 εὐρίσκειται εἰς τὰ αὐτόθι, ὅλα ταῦτα, καὶ ὅσα τῇ προεγράφομεν | ἀνάγ-
 κη ἔπεται νὰ βάλῃ εἰς προᾶξιν, καὶ φανερώσῃ ἡμῖν μὲ πρῶτον | διὰ νὰ
 διενγκρινισθῶσιν οἱ λογαριασμοὶ τῆς, καὶ ἐμβῶσιν εἰς τάξιν | καλὴν.
 ἐν τοσοῦτω προσδοκῶντες ὅσον οὕτω ἀπόκρισίν τῆς δηλω | τικὴν τῆς
 ἀγαθῆς ὑγιείας τῆς, καὶ περὶ πάντων τῶν γραφομένων μας, | μένομεν.
 αὐλγ' 8βρίου ζ'

τῆς περισπουδάστου ἡμῖν παριερότητός τῆς ἀγαπητοὶ ἐν χριστῶ ἀδελ-
 φοί | οἱ τῆς ἐφορικῆς Κάσσης ἐπιστάται
 ὁ Καισαρείας Παῖσιος ὁ χαλκηδόνος Ζαχαρίας

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

1) Ἐντολήν, παραγγελίαν (ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ).

2) Ἴταλ. aggio (δικαίωμα ἐπικαταλλαγῆς).

Ἐπιστολὴ τῆς Ἰ. Μονῆς Βατοπεδίου πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης
 Μελέτιον, σχετικὴ μὲ τὴν ἐκτὸς τῆς Μονῆς ἀποστολὴν τοῦ Ἱερο-
 διακόνου Διονυσίου. (Μάρτιος 1834).

Ἄριθ. Χειρ. Μ. Η. 132. Ἐπὶ διφύλλου ἁπλοῦ χάρτου, διαστ. 0,325×0,215.

Τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος. Ἐπὶ κεφαλῆς ἢ σφραγίς τῆς Μονῆς. Διατήρησις καλή.

τὴν ἡμετέραν θιοτάτην σεβασμίαν ἡμῖν Πανιερολογι | μότητα Πα-
τροτίτι γονικλιτὸς προσκυνούντες εὐλαβὸς | τὴν θιηφόρων αὐτῆς χαρι-
τόβροτον δεξιὰν ἀσπαζόμεθα

† μετὰ τὰς τιπεινᾶς ἡμῶν καὶ ἐδαφίεας προσκυνήσεις, ἰδωποιοῦ-
μεν τῷ εὐεργετικῷ | τάτῳ Πατρὶ ἡμῶν Δεσπότι, ὅτι ἄσμενη ἠπίεις
χεροὶ εὐλαβῶς τὴν Πατρικὴν τις | πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολήν, τὴν ἀπὸ εὐδό-
μις γεγραμμένην τοῦ τρέχοντος εἰς τὰς 23 τοῦ ἰδίου | καὶ ἐξαντῆς εὐαγ-
κελισθέντες τὴν καλήν της ὑγείαν, ἐδοξάσαμεν τὸν πανάγαθον θεὸν |
καὶ τὴν κυρίαν ἡμῶν θεωτόκον τὴν θανατουργῶν Βηματάρισσα. νὰ
τῆς τὴν χαρίζει πάν | τοτε εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν. τῷ ἐμπιστευθὲν πι-
μνήον του, ἐν γίρα βαθῆ καὶ λιπαροῦ. | ἡμοῖς δὲ οὐ μετρίως ἐχάρουμεν
(ἢ καὶ ἀνάξιοι) παρακαλοῦντες τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χ(ριστὸ)ν |
νὰ τὴν φιλάτῃ ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, μετὰ τῶν ὧν ἐφίεται ἐνθῶν καὶ
σωτηριοδῶν ἀγα | θῶν ἀμῆν. τῷ διδασκάλῳ κῆρ Παῖσιῳ ἐδόσαμεν
τὴν ἐπιστολήν καὶ τὴν ἀνέγνωσεν | μόνος του καὶ κάμνη τὴν ἀπόκρισιν.
τὸν Ἱεροδιάκονον κῆρ Διονίσιον Πατρικῶς καὶ | ὀλοψύχος εὐχόμεθα,
ἐγράψαμεν διαναέλθῃ εἰς τὴν μετάνιάν του, στοχαζόμενοι νὰ | μὴν πε-
ριφέρεται ματαίος, ἀλεπειδῆ ἢ Πανιερολογιμότητις τὸν ἐδιόρισεν νὰ πε-
ριεῖ | χεταὶ χάριν ἐλέους παρὰ τοῖς εὐσεβοῖς χριστιανοῖς, ὑπὲρ εὐχαρι-
στοῦμεν καὶ πολλὰ | καλὰ τὸ ἐκάνατεν. ὅπως τὴν φανῆ εὐλογον ἐκεῖνω
εἶναι καὶ καλόν. Ἰδαμεν ὅτι τὸν | προηγούμενον κῆρ Παρθένιον τὸν
ὑπὲρ ἀγαπάτεν, ὧθεν καὶ ἡμοῖς χρεοσικῶς | τὴν παρακαλούμεν νὰ
τον ἀγαπάτεν καὶ νὰ τον συμβουλεύετεν Πατρικῶς, νὰ πολιτεύεται |
κατὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς καλογερικῆς. περὶ δὲ τὰ ἑκατὸν γρόσια τῆς δο-
ρεᾶς της εἰς τὸ Ἱερὸν | τοῦτο μοναστήριον ἀστηκονομήσι ὧπος τὴν
φανῆ εὐλογον. ὁ προηγούμενος κῆρ Διο | νίσιος μας γράφι ἀπὸ Ἰάσι,
ὅτι μετὰ τῷ ἁγιον πάσχα κινὰ διατα ἐδῶ, καὶ ὁ πανάγα | θος θεὸς καὶ
αἱ ἅγιοι αὐτῆς εὐχαῖ, νὰ τὸν κατενοδόσουν νὰ τον ἀπολαύσωμεν με-
ὑγείαν | καὶ τότε γίνοντε καὶ τὰ γραμματὰ μας με τρόπον καλῆτερον,
ταῦτα προσκυνητῶς καὶ γονικλι | τῶς αἱ δὲ Πανάγιοι καὶ θεωδιοση-
τικαὶ αὐτῆς εὐχαὶ ἤσαν μεθιμῶν.

1834 μαρτίου 27

Τὴν σεβασμιότατην Πατρὸ Ἱερολογιμότητι ἡμῖν δούλοι ταπεινοὶ |
καὶ εἰς τὰς ἐπιταγὰς τις πρόθυμοι

† ὁ σκενοφύλαξ τῆς Ἱερᾶς καὶ σεβασμίας Μονῆς τοῦ Βατοπαιδίου
Ἰάκωβος | Ἀρχιμανδριτῆς

καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἐπίτροποι, καὶ προηγούμενοι
Δοσίθεος Κύριλλος καὶ ἅπαντες οἱ ἐν χ(ριστῷ) ἀδελφοί.

Ἐπιστολὴ τῆς Ἰ. Μονῆς Κουτλουμουσίου πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης Μελέτιον, δι' ἧς ζητεῖ ἀρωγὴν πρὸς τὸν ἀποστελλόμενον μοναχὸν Ἀγάπιον διὰ τὴν πάκτωσιν τοῦ μετοχίου της εἰς Ἁγ. Μύρωνα. (Ἰούνιος 1834).

Ἄριθ. Χειρ. Μ. Η. 77. Ἐπὶ διφύλλου χάρτου μὲ ὑδατίνης γραμμὰς καὶ σημεῖα (γράμματα I M C καὶ κυπελλίσκου) διαστ. 0,32×0,22 μ. Τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος. Ἐπὶ τῆς τελευταίας: «τῷ πανιερωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ ἁγίῳ Κρήτης Κυρίῳ κυρίῳ Μελετίῳ, τῷ πανοσβάστῳ ἡμῖν πατρὶ καὶ Δεσπότῃ. Προσκυνητῶς. Εἰς Κρήτην κατὰ τὸ μέγα κάστρον». Σφραγὶς διὰ μέλανος ἰσπανικοῦ κηροῦ μὲ οἰκόσημον καὶ δυσδιάκριτα στοιχεῖα. Κατάστασις διατηρήσεως σχετικῶς καλή.

Τὴν θειοτάτην καὶ σεβασμιωτάτην ἡμῖν αὐτῆς Πανιερότητα δου-
λι | κῶς ἐν ταπεινότητι προσκυνοῦμεν καὶ πανευλαβῶς κατα | σπαζόμε-
θα τὰς ἱερὰς της χεῖρας.

† μετὰ τὰς δουλικὰς ἡμῶν προσκυνήσεις ἀναφέρομεν τῇ θεοφρου-
ρήτῳ αὐτῆς Πανιερότητι, | ὅτι ἔχοντες ἐν μετόχιον αὐτόσε εἰς χωρίον
ἅγιον μῦθρον μὲ ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὃ | νοματι τῆς ἁγίας Παρα-
σκευῆς¹, τὸ ὁποῖον τὸ εἶχαμεν δοσμένον μὲ πάκτον εἰς ἓν | ἀπὸ
τὸ κάστρον, καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν ἴδιον ἐκεῖνον καιρὸν, οἷς κρίμασιν
οἶδε κύριος, ἀκολού | θησεν ἡ ἀνωμαλία, ἔκτοτε δὲν ἤξεύρωμεν εἰς
ποιᾶν κατάστασιν εὐρίσκειται ἂν ὑπάρχη | ὁσπήτιον ἢ ἐκκλησία. διὰ τοῦ-
το ἤδη ἐξαποστέλλωμεν τὸν πανοσιώτατον προηγούμενον καὶ | συνάδελ-
φόν μας κύρ Ἀγάπιον διὰ νὰ ἰδῆ καὶ νὰ ἐπισκευθῆ αὐτό, καὶ νὰ τὸ
δώσῃ πά | λιν μὲ πάκτον μὲ τὴν τιμὴν ὅπου ἤθελεν εἶθῃ μὲ τριετῆ ἢ
τετραετῆ προθεσίαν, καὶ μὲ | τιμὴν εὐλογον, καὶ μὲ Κατάστιχον τῶν
ἀκινήτων ὑποστατικῶν του, ἐπειδὴ κινητὰ δὲν ἔμειναν τίποτε, | ὅθεν
παρακαλοῦμεν θερμῶς τὴν θεοειδεστάτην αὐτῆς Πανιερότητα, ὅπου νὰ
τὸν δεχθῆ εὐμενῶς, | καὶ ἰλέῳ τῷ ὄμματι βοηθοῦσα καὶ συμβουλεύου-
σα αὐτὸν πατρικῶς καὶ χριστομημήτως, καὶ τὸ μέ | σον ὅπου ἔχει νὰ
δωθῆ νὰ εἶναι τίμιον καὶ μὲ ἐγγύησιν, ἂν εὐρεθῆ ὁμως κἀνένας ταξι-
διότης | τοῦ ἁγίου ὄρους καὶ μὲ μετόχιον, εἶναι ὠφελιμώτερον νὰ δω-
θῆ εἰς ἓνα τοιοῦτον. εἰς τὸν ἄνωθεν | τὸ εἶχαμεν διὰ 350 γρόσια κατ'
ἔτος. τῶρα δὲ ὅπως εὐρεθῆ ἢ καὶ περισσότερον ἢ καὶ ὀλιγότε | ρον, ἂν
δώσῃ ὁμως διὰ μιᾶς τῆς τριετίας ὅλα τὰ γρόσια ἃς εἶναι καὶ ὀλιγό-
τερα, διὰ νὰ παρηγο | ριθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν δυστυχίαν ὅπου δο-
κιμάζομεν. καὶ αὐθις τὴν παρακαλοῦμεν ἵκετι | κῶς ὅπου νὰ δώσῃ
κάθε χεῖρα βοηθείας τὸν προηγούμενον μας, διὰ νὰ λάβῃ ἢ υπόθεσις
μας | τέλος ἐντὸς ὀλίγου, παρακαλοῦμεν δὲ ὅπου νὰ ἀξιοθῶμεν καὶ
πανιέρων αὐτῆς γραμμάτων | δηλωτικῶν τῆς πανευκτιῆς ἡμῖν ὑγείας

της καὶ ὑποθέσεως. ταῦτα μὲν προσκυνητῶς, αἱ δὲ | θεόδεκτοι αὐτῆς
ἐθαί καὶ εὐλογία εἶησαν ἡμῖν ἀρῶσαι διὰ βίου παντός :—

Τῆς ὑμετέρας θεοδοξάστου πανιερότητος

, αὐλδω : τῆ ηη : Ἰουνίου

δοῦλοι ὑποκλινέστατοι

ἅπαντες οἱ προϊστάμενοι τῆς Ἱερῆς μονῆς τοῦ κουτλουμουσίου τοῦ
ἁγίου ὄρους :—

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ι Σ

¹⁾ Τὸ μετόχιον ἀγορασθὲν ἀντὶ εὐτελοῦς τιμῆς ὑπὸ τοῦ ἔξ Ἁγίου Μύρωνος πολιτευτοῦ *Μιχ. Μακράκη*, ἐπισηλῆθη εἰτα τμηματικῶς εἰς διαφόρους. Τὸ ἐκκλησιδίων σήμερον ὑπάγεται εἰς τὴν κοινότητα Πενταμοδίου.

88

Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνου πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης Μελέτιον, συνιστῶσα τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀπέναντι τῆς Ἐφορικῆς Κάσης ὑποχρεώσεων του καὶ τὴν μὴ περαιτέρω ἀνάμιξιν του εἰς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Ἐπισκόπου Ρεθύμνης. (Αὐγούστος 1834).

Ἀριθ. Χειρ. Μ. Η. 124. Ἐπὶ διφύλλου κοινοῦ χάρτου μὲ ὕδατινας γραμμάς καὶ σημεῖα (γράμματα Α Ι καὶ λέων μονόκερως), διαστ. 0,24×0,36 μ. Τὸ ὄπισθεν φύλλον τετμημένον πρὸς φακέλλωσιν. Τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος. Ἐπὶ τῆς τελευταίας : «*Ἰϕ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Κρήτης, ὑπερίτω καὶ ἐξάρτῳ Εὐρώπης ἐν ἁγίῳ Πνεύματι* ἀγαπητῶ ἀδελφῶ καὶ συλλειτουργῶ τῆς ἡμῶν μετριότητος κῆρ Μελετίῳ». Σφραγίς ἐπ' ἐρυθροῦ ἰσπανικοῦ κηροῦ ὄχι εὐκρινῆς. Διατήρησις μετρία. Διάβροχον ἔξ ὑγρασίας καὶ μελάνωσις.

† Κωνσταντῖνος ἐλέω θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

† Ἱερῶτατε μητροπολίτα Κρήτης, ὑπέριτε καὶ ἐξαρχε Εὐρώπης, ἐν | ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν μετριότητος κῆρ μελέτιε. | *χάρις* εἶη σου τῆ Ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ θεοῦ. Ἐλάβομεν τὸ ἀπό | κδ τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου μηνὸς γράμμα σου, καὶ εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῷ, | ἐν οἷς καὶ ἀποκρινόμενοι εἰδοποιοῦμεν σοι, ὅτι ὅσον μὲν περὶ τῶν | ἀπὸ τῆς Ἐφορικῆς Κάσης γραφομένων σοι, ἀνάγκη νὰ διατίθεισαι | προθύμως, εἰδὼς καὶ τὰς ἐδῶ ἀνάγκας, τὰς ἐπιφορὰς τῶν δανειστῶν, | καὶ τὰς ὑπεροχικὰς ἀξιώσεις περὶ ἐξαργυρώσεων, ὅσαι διορίζονται | μάλιστα δι' ἐπιστολῶν μας, καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ φιλομῆσαι νὰ ἀπο | στέλλῃς τὰ τοῦ λογαριασμοῦ σου, διὰ νὰ μὴν γίνωνται λόγοι, καὶ φωνα | σκίαι ἐναντίον σου, καὶ μάλιστα διότι καὶ πληροφοροῖαι ἀξίόπιστοι πολλῶν | καὶ αὐτόθεν ἐρχομένων,

καὶ τῶν ἐνταῦθα διατριβόντων κρητῶν ὁμολο | γούσι τὸ εὐκατάσιaton
καὶ εὐπρόσοdon τῆς Ἐπαρχίας σου, καὶ τῶν εἰσοδη | μάτων σου τὴν
ἀνελλιπῆ συλλογὴν. περὶ δὲ τοῦ ἁγίου ρεθύμνης εἶ | πειδὴ ὁ ἀδελφὸς
εὐρίσκειται ἐν στενοχωρίαις, ἀνάγκη γὰ γίνεται ἐπι | μέλεια καὶ περὶ
τῆς συλλογῆς τῶν εἰσοδημάτων του, καθὼς γράφομεν | πρὸς τὸν ἐπί-
τροπὸν του ἁγίου λάμπης, διορίζοντες καὶ ἵνα ἀποστείλῃ | καθαρὸν λο-
γαριασμὸν τῶν ὄσων συνήγαγε μέχρι τοῦδε οἰωνδήποτε εἰσο | <δη>
μάτων, καὶ γὰ διενθύνεται τοῦ λοιποῦ ἀμέσως ἐνταῦθα πρὸς τὴν θεοφι-
λί | αν του, καὶ κατὰ τοῦτο ἡ Ἱερότης σου δὲν εἶναι ἀνάγκη πλέον γὰ
ἀνα | μιχθῆς. περὶ δὲ τῶν καταχρήσεων ἰῶν ἐν τοῖς σταυροπηγιακοῖς
μονα | σιτηροῖς θέλει γίνῃ σκέψις καὶ φροντὶς καὶ θέλουν ἐνεργηθῆ
ἀκολούθως | τὰ πρόποντα, ἴσως καὶ δι' ἐξαρχικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ
εὐδήμονος καὶ τῆς | Ἐπαρχίας καὶ τῶν μοναστηρίων, καὶ τοιοῦτος
ἠπάρχει ὁ ἀδελφὸς ἅγιος | Κεστενδηλίου, ἱκανὸς ὢν καὶ εἰς τὴν διαφ-
θῦθμισιν καὶ τυκτοποίησιν αὐτῶν | . ταῦτα εἰς ἀπάντησιν καὶ πληρο-
φορίαν σου, ἡ δὲ τοῦ Θ(εο)ῦ χάρις εἶη μετὰ τῆς Ἱερότητός σου.

αωλδ' αὐγούστου η'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν χ(ριστ)ῷ ἀδελφός ~

» τὰ σταλέντα τῶν προϊόντων ἐλάβομεν

καὶ εὐχαριστοῦμεν

† Ο ΛΑΜΠΗΣ & ΣΦΑΚΙΩΝ
ΕΥΜΕΝΙΟΣ ΦΑΝΟΥΡΑΚΗΣ